

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Koronavírus vplýva aj na naše spoločenské zvyky: podanie rúk nahrádza dotyk lakt'ov, objatie len naznačujeme a viac si všímame výrazy očí

Psychológ Ondrej Kalina: „Som presvedčený, že biologicky a kultúrne hlboko vžitú formu správania ostanú po ústupe ohrozenia nezmenené“

▪ KOŠICE 7. APRÍLA 2020

Mimoriadne obmedzenia súvisiace so šírením infekčného ochorenia Covid-19 zasiahli každého jedinca. Azda najzreteľnejšie ovplyvnili pravidlá sociálneho správania. Domáca izolácia obmedzila náš spoločenský kontakt na minimum. Ak musíme opustiť svoju domácnosť, cielene sa vyhýbame styku s inými ľuďmi. Podanie ruky, objatie či vzdialenosť, s akou k sebe pristupujeme, nahrádzajú iné prejavy a pravidlá.

„Spoločenské rituálny, komunikačné automatizmy, sociálne schémy a scenáre sa zo dňa na deň rozpadli ako domček z karát,“ upozorňuje **Mgr. Ondrej Kalina, PhD.**, ktorý pôsobí na **Katedre pedagogickej psychológie a psychológie zdravia Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Dodáva, že väčšina si plne uvedomila ohrozenie, ktoré vírus môže priniesť.

„Čo je však dôležitejšie, uverili sme, že špecifická zmena správania každého z nás pomôže tejto hrozbe čeliť. Práve adaptácia správania na nové životné podmienky v tom najširšom zmysle slova sa pre nás ukazuje ako stále funkčný mechanizmus. Zatvorené školy, športoviská, obchody, ale tiež dôrazné odporúčania na hygienu rúk a obmedzenie sociálnych kontaktov až na úroveň nukleárnej rodiny zatiaľ so škripajúcimi zubami akceptujeme.“

Psychológ O. Kalina v tejto súvislosti konštatuje, že zažívame stav, akoby sa z každodenného života vytratilo ľudské teplo. Zatiaľ jedinou náplasťou a zadost'učinením za túto obeť sú štatistiky o počte infikovaných, ktoré sú u nás uspokojivé. Slovensko sa dokonca stalo vzorom pre iné krajiny a vlády – „liekom“ je práve dôsledné obmedzenie spoločenského kontaktu a disciplína.

„Podanie rúk nahrádzame dotykom lakt'ov či pästí, namiesto objatia viac objatie gestikulujeme, viac si všímame výrazy očí, pretože nič iné na tvári už nie je vidieť. V rade pred obchodom stojíme ako na povel v dvojmetrovom rozostupe. Na pravidlách a ich dodržiavaní záleží ako nikdy doteraz. Myslím si, že to môže byť pre nás užitočná skúsenosť, pretože pravidlá a ich význam akoby v našej spoločnosti postupne devalvovali. Prajem si, aby nám tento postoj k pravidlám vydržal aj v období pokoja.“

Môžeme v tejto súvislosti očakávať trvalejšie zmeny pravidiel spoločenského styku? O. Kalina to nepredpokladá, zároveň však pripúšťa, že celý rok 2020 môže byť poznačený koronakrízou.

„V takom prípade čas pracuje v prospech vytvárania nových vzorcov správania, a to aj v oblasti pravidiel spoločenského styku. Ak by hrozba infikovania pretrvávala ešte niekoľko mesiacov alebo rokov, nové pravidlá by sa mohli stať štandardom.“

Dôležitým faktorom pri vytváraní a udržiavaní nových vzorcov a pravidiel správania je – v tomto kontexte – *vnímanie ohrozenia*. Stav vysokého vnímania ohrozenia je však pre jedinca dlhodobo neudržateľný. Postupne dochádza k adaptácii na novú situáciu, ktorá utlmuje pocit ohrozenia.

„Tak ako sa pred storočím po skončení španielskej chrípky zaviedli nové hygienické štandardy v nemocniciach, podnikoch a domácnostiach, tak aj dnešná situácia vyústi do analogických zmien v kontexte hygieny aj spoločenských pravidiel. Som však presvedčený, že biologicky a kultúrne hlboko vžitú formu správania, ako napríklad podávanie rúk, objatie či vnímanie proxemických zón, ostanú po ústupe ohrozenia nezmenené,“ uzaviera Ondrej Kalina s tým, že keď sa to všetko skončí, budeme veľmi vďační, že sa môžeme opäť stretávať a zhromažďovať.

▪ SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach